

Abstract. The article deals with the notion of play on words and its main semantic peculiarities in colloquial style on the basis of the *Friends* American TV series. The methodological basis of the research includes the systemic and critical approaches to the literature analysis. The research specificity presupposes the appliance of descriptive method for identification, systematization and generalization of the notion of play on words and the method of component analysis for determining text's semantic peculiarities and their research. The main results of the work are confined in identification of three types of pun in the *Friends* American TV series and determination of the level their semantics.

Key words: play on words, pun, language game, homonymy, polysemy.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Карпухина Т. П. Игра слов и морфемный повтор: комическое «сопряжение» смыслов в словах с общей морфемой (на материале английской художественной прозы) / Т. П. Карпухина // Вестник ВГУ. Серия: «Лингвистика и межкультурная коммуникация». – Хабаровск, 2007. – Вып. 1. – С. 81-89.
2. Николаев А. И. Основы литературоведения / А. И. Николаев. – Иваново: ЛИСТОС, 2011. – 255 с.
3. Цикушева И. В. Феномен языковой игры как объект лингвистического исследования / И. В. Цикушева // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – СПб., 2009. – № 90. – С. 169–171.
4. Вотинцева М. Л. К проблеме перевода омонимичного каламбура / М. Л. Вотинцева // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Симферополь, 2012. – Том 25 (64) № 1. Часть 1. – С. 50-54.
5. Вороничев О. Е. Каламбур как феномен русской экспрессивной речи: дисс. на соискание уч. степени доктора фил. наук: спец. 10.02.01 «Русский язык» / Вороничев Олег Евгеньевич. – М., 2014. – 723 с.
6. Кузьмина Р. В. Полисемия и омонимия как лексические средства языковой игры (на материале русской поэзии и английских анекдотов) / Р. В. Кузьмина // Вестник Ивановского государственного химико-технологического университета. – Иваново, 2014. – С. 49–58.
7. Александрова Е. М. Омонимия как механизм создания языковой игры в разноструктурных языках / Е. М. Александрова // Вестник Челябинского государственного университета. Серия «Филология. Искусствоведение». – Иркутск, 2011. – Вып. 55. – С. 13–16.
8. Игра слов и способы её создания: смысловая и звуко-смысловая игра слов / С. С. Иванов // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. Серия «Лингвистика». – Нижний Новгород, 2009. – № 6 (2). – С. 227–231.
9. Матвеева Е. Н. Языковая игра в поэзии игоря северянина / Е. Н. Матвеева // Вестник ВГУ. Серия: «Филология. Журналистика». – Воронеж, 2009. – № 1. – С. 69–71.
10. Москвин В. П. Каламбур: приемы создания и языковая основа / В. П. Москвин // Филологические беседы. Серия «Русская речь». – Волгоград, 2011. – № 3. – С. 35-42.
11. Мухина Ю. Н. Ироническая маркированность каламбура в художественном дискурсе / Ю. Н. Мухина // Вестник СГТУ. Серия «Лингвистика». – Самара, 2006. – № 3 (15). – С. 276-281.
12. Lems K. Laughing All the Way: Teaching English Using Puns / K. Lems // English Teaching Forum. – United Kingdom, 2013. – P. 26–33.
13. Giorgadze M. Categories of visual puns / M. Giorgadze // European Scientific Journal. – Tbilisi, Georgia: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, 2016. – P. 362–368.
14. Friends online [Электронный ресурс] // английською. – Режим доступа до серіалу: <http://friends-online.co/eng/>

УДК 811,111'161.2

СЕНСОРНА КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ 19 ст.)

А. А. Гребенюк, В. І. Калініченко

Анотація. Статтю присвячено дослідженню особливостей мовної об'єктивації окремих аспектів сенсорної концептуалізації емоцій в англomовній картині світу на матеріалі вибраних текстових фрагментів з художніх творів англomовних письменників 19 ст. У межах наукової розвідки розглянуто реалізацію перцептивно-когнітивного концепту на рівні п'яти сенсорних блоків, що виявляють свою значущість або

незначущість для мовної свідомості англомовних комунікантів у процесі концептуалізації емоцій за допомогою сенсорних рецепторів. Опрацювання емпіричного матеріалу здійснюється за рахунок методів лінгвістичного опису, семантико-когнітивного та кількісного аналізу. Результати дослідження дозволяють констатувати перевагу візуального та аудіального блоків сенсорної концептуалізації емоцій мовцями, значно меншу значущість смакового і тактильного блоків і неформованість нюхового блоку в межах системи перцептивної концептуалізації емоцій у площині англомовної картини світу.

Ключові слова: сенсорна концептуалізація, когнітивна інтерпретація, концепт, когнітивна ознака, емоція, модус перцепції.

На сучасному етапі розвитку когнітивної лінгвістики та лінгвістики емоцій значно підвищився науковий інтерес до вивчення вербального вираження специфіки концептуалізації емоцій у мовній картині світу. Дослідники все активніше починають звертатися до студювання проблем визначення мовних засобів, за допомогою яких мовець передає своє ставлення, думки та почуття. У поданій науковій розвідці зосереджено увагу на особливостях сенсорної концептуалізації емоцій, тобто, яким чином комунікант виражає свої емоції за допомогою основних перцептивних аналізаторів – зору, слуху, смаку, дотику та нюху, що відбивається у вибраних текстових фрагментах американської художньої літератури 19 ст.

Актуальність обраної проблематики визначається загальними тенденціями сучасних досліджень у галузях когнітивної лінгвістики та лінгвістики емоцій, що, головню, прослідковується у працях вітчизняних та зарубіжних мовознавців (А. Вежбицької, Е.Б. Гольдштайна, Н.А. Красавського, О.С. Кубрякової, Р. Ленекера, О.Ю. Мягкової, В.І. Шаховського, З.Д. Попової, Й.А. Стерніна та ін.).

Мета цієї наукової розвідки полягає у вивченні особливостей сенсорної концептуалізації емоцій в англомовній картині світу на матеріалі вибраних текстових фрагментів з літературних художніх творів американських письменників початку ХІХ ст., у яких здійснюється мовна об'єктивація візуального, нюхового, аудіального, тактильного та смакового блоків концептуалізації емоцій.

Мова – це один із об'єктів сприйняття, що в якості джерел використовує невербальні знаки, чуттєвий образ, а розвиток мовних навичок розвиваються за допомогою перцептивних процесів. Вважають, що сенсорно-перцептивні процеси сприйняття дійсності стали важливими регуляторами діяльності індивіда та одним з основних способів вираження життєдіяльності, пов'язаної з пізнанням навколишнього середовища і його чуттєвим відображенням у свідомості індивіда у формі сенсорних образів [7, с. 115].

Концептуалізація – процес утворення та формування концепту в свідомості, осмислення нової інформації, що призводить до створення нових концептів [1, с. 18–36]. Проблема сенсорної концептуалізації емоцій полягає у ретельних пошуках підходів до вивчення функціонування процесів, які виникають не тільки в рамках мови, але й у взаємозв'язку з психологією. Суб'єктивне ставлення до дії виражають емоції. Тому вони реалізуються через міміку, жести і, нарешті, сенсорні рецептори [3, с. 128]. На цьому етапі потрібно обґрунтувати психологічну основу механізму сприйняття. Для того, аби зрозуміти що є механізмом, потрібно звернутися до визначення. Отже, сприйняття – це складна система переробки інформації, механізм якого ґрунтується на принципі відчуттів, джерелами яких є, головню, органи відчуття. Емоція може бути виражена словом або образом. Коли виникає емоція, тоді свідомість індивіда звертається до вже відомих матеріальних, конкретних, абстрактних, реалій та процесів життєдіяльності [11, с. 32].

Перцептивно-когнітивна реалізація емоцій виникає найчастіше в метаморфічному вигляді, а їх відображення виникає на абстрактному рівні. Спостерігається схильність до «обгортання» емоції метаморфічними мовними засобами. Наступним етапом є формування можливості «бачити», «чути», «нюхати», «торкатися», «смакувати», тобто відбувається процес сенсорної концептуалізації емоцій. Перцептивно-когнітивний процес, або процес сенсорної концептуалізації базується на образі та перцепції, між ними формується взаємовідношення та виникає сприйняття,

яке є результатом рефлексії зорового, слухового, нюхового, смакового і тактильного органів відчуття. Існують канали різного типу для отримання інформації. Безпосередньо в цьому процесі беруть участь рецептори або чуттєві аналізатори (зоровий, слуховий, нюховий, тактильний та смаковий). Але для встановлення типу емоційного стану найчастіше задіяні всі форми чуттєвої концептуалізації, тобто сприйняття якості результату.

Становлення когнітивного підходу в сучасній лінгвістиці зумовлено ростом інтересу науковців до феномену сенсорної концептуалізації та розглядається в якості фундаменту для вивчення пізнавальної діяльності людини [5, с. 10]. Для напрацювання досвіду у визначенні статусу перцепції потрібно враховувати процеси на основі мислення та мови [6, с. 18].

Найбільш ефективним способом для визначення типу та сутності перцепції є спостереження за мовою як формою відображення та вираження розумових процесів. Важливо відзначити, що мова є «сховищем всіх знань», де фіксується менталітет нації та окремого індивіду. У процесі пізнання формується чуттєвий образ, у формуванні якого беруть участь мислення, пам'ять, асоціативність [5, с. 79–82]. Створення картини світу в художньому тексті зумовлено мовою та індивідуально-авторською концептуальною картиною світу, реалізуючись за допомогою мовних засобів [9, с. 56]. У процесі формування картини світу головну роль відіграє перцепція. На важливість «перцептивного» концепту, а також на сенсорну репрезентацію як основу для формування концепту, вказують багато науковців. Варто зазначити, що наше дослідження проводилося на основі англійських художніх творів «Гордість та упередження» Дж. Остін, «Північ та Південь» Е. Гаскелл та «Джейн Ейр» Ш. Бронте. В якості емпіричного матеріалу відібрано 269 текстових фрагментів, що становить (100 %).

Як вже було вказано вище, основними каналами сприйняття інформації слугують наступні рецептори: зоровий, слуховий, тактильний, смаковий та нюховий. Розглянемо реалізацію сенсорних рецепторів більш детально. Як відомо, зоровий канал формує реалізацію **візуального сприйняття**, тому варто зазначити, що в результаті дослідження візуальної перцепції було виявлено, що вона є одним із способів просторової орієнтації людини.

І. Ю. Колесов дотримується думки про те, що зорове сприйняття є найбільш вивченим пластом в системі мовознавства [4]. Візуальність є однією з базових характеристик для формування художнього образу. Це конкретно-чуттєвий спосіб вираження дійсності. Зокрема, якщо образ формується заочно, він все одно стає візуальним. Все, що пов'язане з навколишнім середовищем, має комплексний склад, але одна з характеристик є центральною. Через те, що чіткого поняття про зорове сприйняття поки що немає, існують протиріччя, які ознаки все ж таки мають виражатися контекстуально.

В рамках блоку візуального сприйняття виділено 192 од. (71,3 %). Наступні приклади вдало проілюструють реалізацію візуального блоку, зокрема: *He even looked at her with a smile of affected incredulity* («Pride and Prejudice» J. Austen), *Mr. Thornton saw her beautiful eyes lifted to her father, full of light, half-laughter and half-love, as this bit of pantomime went on between the two, unobserved, as they fancied, by any* («The North and the South» E. Gaskell) та ін. Представлені приклади відображають реалізацію перцептивного компоненту візуального блоку сприйняття інформації і надання емоційного забарвлення. Візуалізація є одним із найважливіших інструментів для пізнання, вираження та моделювання образу в поетичному тексті. Ситуація візуалізації та розумової діяльності формують єдиний когнітивний механізм. У межах поданого блоку варто відзначити формування когнітивного компоненту, тобто створення метаморфічного образу візуального сприйняття: *Her eyes began to see the bright serene contemplation of the hopeful future* («The North and the South» E. Gaskell). *Mrs. Thornton saw the battle-spirit in Margaret's eyes, and it called up her combativeness also* («The North and the South» E. Gaskell) та ін.

Наступним в категорії сенсорної концептуалізації емоцій варто представити **аудіальний блок**, який базується на слуховому сприйнятті. Реалізація аудіального блоку відбувається за рахунок створення образу як комплексу сенсорної концептуалізації та формування емоційного стану в ментальній діяльності людини [3, с. 240]. Класичні теорії вказують на той факт, що

відбувається процес фіксації почуттів. Науковці наразі студіюють і специфіку формування звукової картини світу. В першу чергу вона розглядається як праобраз світогляду самого письменника.

На сучасному етапі розвитку когнітивної лінгвістики аудіальний блок ще не вивчений досконало. На початку 1990-х років у вітчизняній психології виникло поняття «емоційний слух» [цит. за 3, с. 248]. Цей термін пов'язаний з визначенням емоцій за допомогою слухового рецептору. Подібний процес підтверджує також і факт того, що існує кореляція між артикуляційним апаратом та слуховим рецептором. Згідно з результатами останніх досліджень спостерігається наступна тенденція – емоційний слух виникає та розвивається в процесі формування особистості та накопичення необхідного досвіду. В рамках емпіричного матеріалу виділено 39 од. (14,5 %). Зокрема, наступні приклади вдало реалізують ознаки аудіального блоку: *She often listened with an astonishment bordering on alarm at her lively, sportive, manner of talking to her brother.* («Pride and Prejudice» J. Austen), *«Listening to him was a relief for all of them»* («Jane Eyre» Ch. Bronte), *«Jane!» he said, in such an accent of bitter sadness it thrilled along every nerve I had* («Jane Eyre» Ch. Bronte) та ін.

Одним із найважливіших чуттєвих рецепторів, що дає можливість людині формувати уявлення про особливості предмета, є **тактильне сприйняття**.

Ю. Д. Апресян наголошує, що тактильне сприйняття знаходиться на третьому місці в ієрархії чуттєвих рецепторів, тому що не є провідним для формування образу про предмет. Дослідження різних років дають підстави зауважити про те, що кількість текстових фрагментів на предмет особливостей тактильного сприйняття є набагато меншою, ніж зорових та слухових. Т.С. Борейко дотримується думки про те, що тактильне сприйняття може викликати окремі типи емоційних станів, а саме реакцію на фактуру та температуру [2, с. 95]. Лексика, яка супроводжує опис, є в широкому сенсі експресивною, що дає можливість урізноманітнити сутність образів та дій у художньому творі. Використання такого роду лексики формує змістово-концептуальну та підтекстну образність твору.

Зокрема, тактильні сенсоризми грають важливу роль для реалізації авторської картини світу та естетичної моделі. Тактильне сприйняття є важливим компонентом для формування образу письменника та виступає інструментом для створення неповторних відтінків. Лексичне наповнення цього блоку є обмеженим, що робить його перспективним для подальшого детального дослідження. Склад емпіричного матеріалу за даною ситуацією становить 34 од. (12,6 %). До прикладу, *«He kissed it with affectionate gallantry, though he hardly knew how to look, and they entered the house.* («Pride and Prejudice» J. Austen), *«Still, it was the simple straightforward way of explaining his meaning; so, putting aside the touch of shyness that brought a momentary flush of colour into his dark cheek, he said* («The North and the South» E. Gaskell). В цьому випадку відбувається реалізація базового емоційного стану – кохання або прихильність. Фрагмент *«What a cold, loose touch, he impressed on my fingers!* («Jane Eyre» Ch. Bronte)» ілюструє жорстокість як базовий емоційний стан.

Наступним блоком сенсорного сприйняття є **смаковий**. Через те, що лексичний ряд для вираження смаку є обмеженим, категорія «смак» отримує передостаннє місце в ієрархії чуттєвості. О. В. Макарова вважає, що специфіка реалізації смакової семантики в художньому тексті включає в себе важливу характеристику: джерело смаку представлено імпліцитно, а вираження естетичної функції відбувається за рахунок встановлення асоціативних зв'язків [8, с. 7].

Поєднання з іншими типами сенсорних відчуттів, зокрема, з нюховим, є одним із важливих факторів смакового сприйняття. Коли людина відчуває запах, вона бере до уваги не весь об'єкт в цілому, а лише одну з його характеристик [10, с. 6]. Смак пов'язаний також з іншим типом перцепції – тактильним. За твердженням Т.С. Борейко, тактильне та смакове сприйняття є контактними в першу чергу [2, с. 101]. За якістю смак традиційно

розділяють на солодкий, солоний, гіркий, гострий, кислий. Вони здатні перемішуватися та реалізовувати нову смакову картину.

Однією із значущих зон концептосфери смаку є емоція, при цьому відбувається процес переосмислення подразників, що реалізується за допомогою позначення емоційних станів. Спостерігається інтеграція тілесного, концептуального, емоційного, ментального і, як результат, виникає певний комплекс, в якому ментальна інформація розглядається через призму тілесного. Перенесення відбувається за рахунок смакових характеристик та його перенесення до позначення емоційного стану.

В ході дослідження було відібрано відповідні 3 текстових фрагменти (1,2 %). Зокрема, емоційний стан «незадоволення» виражено в наступному прикладі: «*But the misfortune of speaking with bitterness is a most natural consequence of the prejudices I had been encouraging*» («*Pride and Prejudice* J. Austen), «*I'm easier in my mind for having spit it out; but I want some thoughts of the world that's far away to take the weary taste of it out o' my mouth*» («*The North and the South*» E. Gaskell).

Останнім етапом для презентації сенсорної концептуалізації емоцій є ситуація **сприйняття запаху**. Нюхове сприйняття має низку специфічних особливостей, пов'язаних з мисленням та реалізацією асоціативного ряду. Найчастіше мовна репрезентація виражає поєднання двох типів сприйняття – запах та смак. Наразі існує проблема класифікації мовних засобів, які визначають процеси сприйняття запаху, тому і прослідкувати їх реалізацію в мовній картині світу досить важко. Запах є менш об'єктивним з поміж різних типів перцепції, а об'єктом стає джерело запаху. Об'єкт є важливим центром реалізації процесу нюхового блоку. На лексичному рівні він представлений як у прямому, так і переносному значенні. Об'єкт також розглядають з різних сторін, зокрема, як за допомогою метафори, так і контекстуальних синонімів.

Головні проблеми – це розмаїття запахів та індивідуальна оцінка. Лінгвісти вказують на той факт, що в повсякденному житті людина зустрічається з великою кількістю запахів, але немає потреби в їх вербальному вираженні. Лексика для позначення одоративних відчуттів є збіднілою, проте виникає широке поле для їх вираження. Зокрема, за допомогою метафори, тому передача емоційних станів за допомогою нюхового сприйняття найчастіше реалізується переносно.

Як зазначає Н. С. Павлова, головна особливість розвитку метафоричного значення лексики із семантикою запаху полягає в тому, що метафоричне перенесення відбувається на основі подібності до запаху певного предмета, при цьому ольфактивними характеристиками наділяються предмети та явища об'єктивної дійсності, що фізично нездатні мати запах, такими чином, за ними закріплюється уявний запах [цит. за 9, с. 16]. В ході дослідження було виявлено лише 1 текстовий фрагмент, що становить 1 од. (0,4 %). Ілюстративним є приклад: *I saw a universal manifestation of discontent when the fumes of the repast met the nostrils of those destined to swallow it* («*The North and the South*» E. Gaskell).

Отже, в ході дослідження було визначено, що візуальний та аудіальний блоки є найбільш насиченими, про це свідчить кількість відібраних текстових фрагментів та розширений асоціативний ряд. Блок тактильного сприйняття є обмеженим лексично, оскільки відображає лише загальні особливості предмету. Блок смакового сприйняття частіше представлений у взаємозв'язку із запахом і є поширеним в гастрономії. Нюхове сприйняття є важливим процесом в житті людини, але в лінгвістиці виникають труднощі з його конкретним вираженням. У першу чергу труднощі виникають через те, що у кожної людини спостерігається індивідуальна оцінка запаху. Лексика з урахуванням сприйняття запаху є обмеженою на сьогоднішній день, тому ця категорія перцепції потребує більш конкретного дослідження.

Перспективним для подальших досліджень сенсорної концептуалізації емоцій в англomовній картині світу є вивчення зазначеної проблематики на матеріалі різних типів

дискурсу, а також мовленнєвих зразків, одержаних за результатами психолінгвістичних експериментів із залученням представників американської, британської та інших англомовних спільнот.

Аннотация. Статья посвящена исследованию особенностей языковой объективации отдельных аспектов сенсорной концептуализации эмоций в англоязычной картине мира на материале текстовых фрагментов художественных произведений англоязычных писателей 19 ст. В рамках исследования рассмотрена реализация перцептивно-когнитивного концепта на уровне пяти сенсорных блоков, которые демонстрируют свою значимость или незначимость для языкового сознания англоязычных коммуникантов в процессе концептуализации эмоций с помощью сенсорных рецепторов. Обработка эмпирического материала осуществляется с помощью методов лингвистического описания, семантико-когнитивного и количественного анализа. Результаты исследования позволяют констатировать преимущество визуального и аудиального блоков сенсорной концептуализации эмоций для англоговорящих, существенно меньшую значимость вкусового и тактильного блоков и несформированность нюхового блока в рамках системы перцептивной концептуализации эмоций в плоскости англоязычной картины мира.

Ключевые слова: сенсорная концептуализация, когнитивная интерпретация, концепт, когнитивный признак, эмоция, модус перцепции.

Abstract. The article deals with studying the peculiarities of verbalization of the certain aspects of perceptual conceptualization of emotions in the English language worldview and is based on the selected pieces from the English fiction of the 19th century. In the paper realization of perceptual and cognitive conceptual units at the level of five basic sensory blocks is discussed, their significance and insignificance for language consciousness of English speakers in terms of perceptual conceptualization of emotions is observed. Empirical data are processed by means of linguistic description method, the method of semantic and cognitive analysis, quantitative method. According to the results of the research the author claims the visual and the audial blocks to dominate the tactile and the gustatory blocks which appear to be less significant for English speakers in the process of sensory conceptualization of emotions, whereas the odor block appears to be generally unformed in the plane of the English language worldview.

Key words: perceptual conceptualization, cognitive interpretation, cognitive sign, concept, emotion, modus of perception.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Болдырев Н. Н. Концептуальное пространство когнитивной лингвистики / Н. Н. Болдырев // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1 – С. 18–36.
2. Борейко Т. С. Ситуация тактильного восприятия: способы представления в системе русского языка и в языковом сознании индивида : дис. на соискание учён. степени канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / Борейко Т. С. – Омск, 2006. – 224 с.
3. Ильин Е. П. Эмоции и чувства / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2008. – 783 с.
4. Колесов И. Ю. Проблемы концептуализации и языковой репрезентации зрительного восприятия (на материале английского и русского языков) / И. Ю. Колесов. – Барнаул : БГПУ, 2008. – 354 с.
5. Кубрякова Е. С. Язык и знание / Е. С. Кубрякова. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
6. Кубрякова Е. С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики / Е. С. Кубрякова // Вопр. когнитивной лингвистики. Известия РАН. Серия литературы и языка. – М. : РАН, 2004. – Вып. № 1. – С. 10–13.
7. Леонтьев А. А. Психолингвистические единицы и порождение речевого высказывания : [монография] / А. А. Леонтьев. – М. : Комкнига, 2005. – 307 с.
8. Макарова О. В. Лингво-когнитивный аспект высказываний, репрезентирующих фрейм вкуса в современном русском языке: автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. филол. наук : 10.02.01 «Русский язык» / О. В. Макарова. – Барнаул, 2007. – 21 с.
9. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : [монографія] / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
10. Ставицька Л. О. Асоціативне поле запаху в сучасній українській мовній свідомості (гендерний аспект) // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия Филология. – 2006. – Т. 18 (57), № 1. – С. 216 – 220.
11. Фомина М. А. Концептуализация «пустого» в языковой картине мира [Текст]: автореф. дисс. на соискание учён. степени канд. филол. наук: 10.02.19 «Общее языкознание» / М. А. Фомина. – Москва, 2009. – 29 с.
12. Goldstein E. B. Sensation and Perception. Eighth. Edition. / E. B. Goldstein. – Belmont: Wadsworth Cengage Learning, 2009. – 500 p.
13. Langacker R. Conceptualization, Symbolization, and Grammar [Text] / R. Langacker // International Journal of Cognitive Linguistics. – N.Y. : Nova Science Publishers, 2010. – Vol. 1 – p. 31–63.